

**Stelselmatige semantiek
door
Basisregistratie Adressen en Gebouwen
(BAG) en
Basisregister Ondernemingen en
Rechtspersonen (BOR)**

Pieter Wisse

2 juni 2008

Information Dynamics

inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Informatiekundige differentie met integratie	4
3. Opening van adressen	8
4. Maatschappelijke verhoudingen	10
5. (Geo)metrie	12
6. Allemaal organisatorische verschijningsvormen	13
7. Netwerk, dus alsmaar relaties	15
over de auteur	17

1. Inleiding

Deze notitie is de derde aflevering in de reeks¹ over stelselmatige semantiek. De aanleiding tot een aflevering wordt steeds gevormd door één of meer zgn conceptuele modellen voor informatievoorziening.² Conceptueel is hier synoniem met semantisch; het gaat om betekenisordering.

De nadruk door de reeks is tweeledig: kritisch en constructief.

Zo'n model is dus allereerst onderwerp van kritische analyse. Als referentiekader geldt de informatiemaatschappij. Daarvoor is intensief informatieverkeer karakteristiek, met als nader kenmerk respectievelijk voorwaarde facilitering door digitale technologie.³ De onderzoeksvraag is dan, of het model in kwestie toereikend is voor dergelijk maatschappelijk informatieverkeer.

Constructief ontwerp komt aan de orde, zodra een dergelijk model tekortschiet volgens stelselmatige criteria. Doorgaans ontbreken in gangbare modellen inderdaad (nog) betekenisverschillen die nota bene reëel en relevant zijn op maatschappelijke schaal. Tegelijk moeten verschillen echter samenhang (kunnen) vertonen. Zulke gecoördineerde differentiatie vergt op haar beurt een karakteristieke methode ter borging van stelselmatige betekenisordering.⁴ Voor de reeks is metapatroon⁵ gebruikt. Er is zelfs geen andere methode bekend voor samenhangende verbijzondering 'door de schalen heen' volgens context (en tijd!).

De voorliggende analyse/stelselmatig herontwerp in semantisch opzicht is gewijd aan twee zgn basisregistraties, te weten de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en het Basisregister Ondernemingen en Rechtspersonen (BOR). Qua aanzet lukt dat in één notitie, de derde aflevering dus, mede dankzij de voorgaande afleveringen.

*Stelselmatige semantiek door Suwinet*⁶ behandelt de modellenverzameling voor informatie-uitwisseling tussen (overheids)instellingen die op het beleidsterrein van de sociale zekerheid en werkgelegenheid betrokken zijn bij werk en inkomen. Zo'n beleidsterrein heet ook wel een (maatschappelijke) sector. Dankzij Suwinet is bedoelde informatie-uitwisseling binnen die sector succesvol gestroomlijnd. Het overgrote deel van die informatie is echter afkomstig van

¹ Peter Waters, hoofd van het Bureau Forum Standaardisatie en als zodanig opdrachtgever van wat inmiddels als de eerste aflevering bekend staat, spreekt van een feuilleton.

² Als waarborg dat de lezer zijn (lees natuurlijk ook: haar) eigen redenering kan opbouwen, zijn behandelde informatiemodellen ontleend aan openbare publicaties. Daarnaast verwijzen de notities expliciet.

³ De informatiekundige discipline voor die open verkeersschaal noemt de auteur: civiel. Zie voor positionering van civiele informatiekunde ondermeer zijn opstellen *Civiele informatiekunde vergelijkenderwijs* (in: PrimaVera, working paper 2007-10, Universiteit van Amsterdam, 2007) en *Civil information management, a short introduction: an information discipline for society and the metaphor of traffic* (in: PrimaVera, working paper 2007-21, Universiteit van Amsterdam, 2007).

⁴ Kleinschalige betekenisordering kan praktisch lineair zijn, te weten een lijst met enkele definities-als-betekenis waarin elke definitie universeel geldig ... geldt, omdat het universum in kwestie zo kleinschalig blijft. Op ruimere schaal is universele, absolute geldigheid echter ... ongeldig. De ordening is niet langer passief de simpelweg lineaire opmaak voor als het ware gegeven betekenis ("In den beginne was het woord ..."), maar constitueert betekenis actief. Dus, variabele ordening als betekenis. Dat strookt met de opvatting van F. de Saussure over taal als systeem (lees in dat verband ook: stelsel; nota bene, in het Franse zijn systeem en structuur vergaand synoniem) van (betekenis)waarden (*Course in General Linguistics*, oorspronkelijk verschenen in Franslatige editie 1916, Open Court, 1989). Om die reden wordt De Saussure wel beschouwd als grondlegger van het structuralisme.

⁵ Pieter Wisse, *Metapattern: context and time in information models* (Addison-Wesley, 2001). Het strikt methodische gedeelte uit dat boek is verwerkt tot het aparte opstel *The pattern of metapattern, ontological formalization of context and time for open interconnection* (in: PrimaVera, working paper 2004-01, Universiteit van Amsterdam, 2004).

⁶ Bureau Forum Standaardisatie, 21 april 2008, in opdracht opgesteld door Pieter Wisse.

andere deelnemers dan betrokken (overheids)instellingen in die sector. Bijbehorende opschaling van wat telt als informatiestelsel, biedt daarom kans voor verdere verbeteringen. Overheidsbemoeyenis met werk en inkomen ‘draait’ althans voor de zgn Suwinet-partijen vooral ‘om’ wat daar de cliënt heet. Als regel is dat een burger, waarover zo’n partij voor haar bijdragen tevens (enige) informatie beschikbaar wil hebben waarvoor de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) als authentieke bron aangewezen is. Daarom lag *Stelselmatige semantiek door GBA*⁷ voor de hand als tweede aflevering. Zoals viel te verwachten, blijkt nogal wat GBA-gras reeds gemaaid met stelselmatige betekenisordering naar aanleiding van Suwinet. Dat gunstige stelseffect zet zich hier dóór. Nogmaals, inmiddels vallen BAG en BOR daarom letterlijk betrekkelijk beknopt te behandelen.

2. Informatiekundige differentie met integratie

Voor stelselmatige modellering van gebouw is inspiratie ontleend aan *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie*.⁸ Als handboek

tracht [het] de afbakening van objecten inzichtelijk te maken.

Meteen blijkt dat gebouw slechts verschijnt op het etiket voor de basisregistratie. Daarvoor in de plaats is pand gekomen. Voorts zijn verblijfsobject, standplaats en ligplaats als objectsoorten onderscheiden.

Het gaat voor wèrkelijke stelselschaal met bedoelde “afbakening” eigenlijk netzo meteen mis door de poging tot definities. Opvallend genoeg volgt onmiddellijk de erkenning dat (p. 6) het echter onmogelijk [is] om voor de hierboven genoemde objecten volledig sluitende definities te ontwikkelen.

Wat zich wreekt, is dat desondanks de illusie standhoudt dat definities met inhoudelijk absolute geldigheid onmisbaar zijn. Er staat (p. 5):

Iedereen heeft een intuïtief beeld bij een gebouw of een pand, maar niet iedereen heeft daarbij hetzelfde beeld.

Dat klinkt alsof betekenisvariëteit een probleem is, dat beslist opgeheven moet zijn, wèg dus. Nota bene, evenwichtige variëteit is productief, zelfs onmisbaar.⁹ Maar als het ware tégen beter weten in, moet en zal er dus voor de zoveelste keer zo’n absolute definitie worden voorgesteld. Op maatschappelijke schaal met kenmerkend pluralisme is en blijft zo’n voorstel echter altijd botsen met één en/of ànder belang. Dit verklaart waarom basisregistraties, of welke voorzieningen dan ook voor stelselmatig informatieverkeer, die op zulke ‘definitieve’ leest geschoeid worden, nooit kunnen gaan ‘lopen.’

Van de weeromstuit kan de reikwijdte van de informatievoorziening worden ingekrompen, netzolang totdat de voorgestelde definitie redelijk houdbaar lijkt. Daarvan heeft het met *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* al iets weg, zoals de aanhef verraadt dat (p. 5)

de basisregistraties [...] de kern zullen gaan vormen van de gegevenshuishouding van de overheid.

Weliswaar ligt het voor de hand dat overheidsorganisaties het voortouw nemen met veranderingen, maar de aanpak moet veel ruimer dan overheid bemeten zijn op maatschappelijke schaal inclusief internationale betrekkingen door informatieverkeer. Op stelselschaal geldt geen universele, maar situationele logica. Het geldigheidsbereik van

⁷ Pieter Wisse (Information Dynamics), 6 mei 2008.

⁸ Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 2007.

⁹ “Iedereen heeft een intuïtief beeld,” op z’n minst, van zijn eigen gedragsvariëteit. Voor dat wezenlijke inzicht blijken de meeste mensen blind, zodra gebruik van digitale technologie speelt. De valse conclusie luidt dat zulke technologie slechts kan functioneren op basis van universeel geldige betekenis van informatie. Dat is onzin. Het is wèl zo, dat betekenis éénduidig moet zijn. Dat is iets anders, maar vergt methodische borging. Daarvoor faciliteert metapatroon verbijzondering volgens expliciete context.

een definitie is daarom principieel beperkt tot een bepaalde situatie. In een informatiemodel correspondeert een context met zo'n situatie. Tegelijk moet samenhang geborgd blijven tussen per definitie ... verschillende situationele definities. Dat lukt via wezenlijk ongedefinieerde verwijzingsbasis, dat wil zeggen een volkomen betekenisloze identificatie (die juist daardoor in alle relevante contexten zonder risico van verwarring herhaald kan verschijnen).

Veel te zacht uitgedrukt vermeldt *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* (p. 6):

Er doen zich dan ook tal van situaties voor waarin de definities minder eenvoudig toepasbaar zijn.

Stellig onbedoeld wijst die toelichting op stelselmatige maatvoering: relevante situaties.

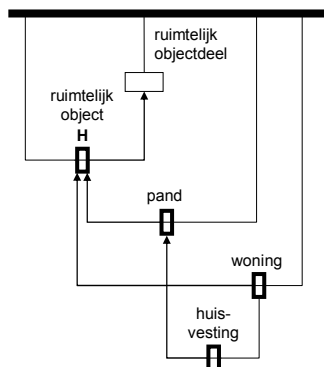
Nogmaals, dat is een open verzameling. Daaruit volgt de noodzaak van kwalitatief andere grondslagen voor betekenisordening: metapatroon.

De beperkte strekking van BAG blijkt ondermeer uit de aanname voor de relatie(s) tussen pand en verblijfsobject (p. 8):

Verblijfsobjecten maken altijd deel uit van een pand (of van meerdere panden). Panden hoeven geen verblijfsobjecten te bevatten.

Met andere woorden, pand is primair in hun verhouding. Maar is het primair genoeg? Is pand als het ware nodig en voldoende ongedefinieerd voor relevante situaties? Daarop geeft *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* feitelijk al ontkennend antwoord.

Indien pand een situationele betekenis toegekend krijgt in positieve zin, is het niet langer geschikt als algemeen geldig verwijspunt voor samenhang. Want zolang een dergelijk punt ontbreekt, maakt de registratie de aanduiding 'basis' onmogelijk wáár. Dat is precies de reden waarom de aanzet in *Stelselmatige semantiek door GBA* expliciet <ruimtelijk object> bevat. Zie daar paragraaf 10, Open deuren naar adressen, met figuur 15. Een gedeelte van die figuur 15 is hier opgenomen als figuur 1.

figuur 1: Pas met een scharnier draait het.

Wie de eerdere afleveringen in de reeks over stelselmatige semantiek kent, is hopelijk reeds vertrouwd genoeg met metapatroon om figuur 1 te kunnen 'lezen.' Die methode staat (zeer) beknopt toegelicht in *Stelselmatige semantiek door Suwinet*. Zie elders voor uitgebreide uitleg ervan.¹⁰

In figuur 1 komt <woning> deels overeen met wat *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* verblijfsobject noemt. Dat handboek definieert verblijfsobject ruimer als een voor woon-, bedrijfsmatige - of recreatieve doeleinden geschikte eenheid van gebruik.

Ongetwijfeld gooit zo'n definitie allerlei situaties op één en dezelfde hoop, waarvoor juist óók verschillen relevant zijn. Netzo logisch bleef de aanzet in *Stelselmatige semantiek door GBA* beperkt tot <woning>, omdat voor een bepaalde persoon met <persoonsidentiteit> als zgn

¹⁰ Zie noot 4 voor enkele literatuurverwijzingen.

ingezetene in het bijzonder zijn <verblijfplaats> telt (zie daar vervolgens figuur 16). Een voetnoot maakt daar overigens melding dat “[f]iguur 15 als aanzet [...] slechts <woning> [toont] als concreet getypeerde gebruiksmogelijkheid van een ruimtelijk object. Er zijn allerlei andere mogelijkheden, bijvoorbeeld kantoor, winkel, fabriek enzovoort.”

De ontwerpbenadering op stelselschaal heeft veel weg van wat Popper voorstelde als het falsificatiebeginsel. Er hoeft slechts één reële situatie als relevant te gelden om differentiatie te rechtvaardigen. Vervolgens gaat het netzo praktisch om de structuur van zulke relevante verbijzonderingen. Zolang die structuur gelijk blijft, voldoet veralgemenisering tot variabelen waarna relevant verschil dus pas met afwijkende waarden tot uitdrukking komt. Daardoor blijft het model abstract, compact, flexibel. Maar die abstractie moet, nota bene, wèl realistisch (gebleven) zijn. Zodra die veronderstelling niet meer opgaat (lees ook: gefalsificeerd is), moet onherroepelijk tevens de structuur in kwestie verbijzonderd zijn met vermenigvuldiging van modelementen van dien.¹¹

In figuur 1 verschijnt <woning> expliciet als element. Dat gebeurde oorspronkelijk(er) in figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door GBA* overigens mede met het oog op wat volgens *Stelselmatige semantiek door Suwinet* telt als grondslag voor <personenhuishouding>. Als het klopt dat zo’n huishouding dezelfde <woning> deelt, houdt het verblijfsobject à la *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* daarmee géén rekening. Eraan verwant geldt hetzelfde gebrek als belemmering voor reële verbijzonderingen onder de noemer van huurovereenkomst. Dergelijke uitbreidingen vallen buiten het bestek van deze notitie, maar komen stellig in een latere aflevering van de reeks over stelselmatige semantiek aan de orde. Daarvoor bestaat alle aanleiding.

intermezzo

Op 24 mei 2008 voerde *NRC Handelsblad* een bericht met de titel *Strop van 900 miljoen bij huurtoeslag*. Naar verluidt betreft het een “onverklaarbare stijging.” Dat onvermogen tot verklaring heeft uiteraard wèl een verklaring, te weten gebrekkige informatievoorziening.

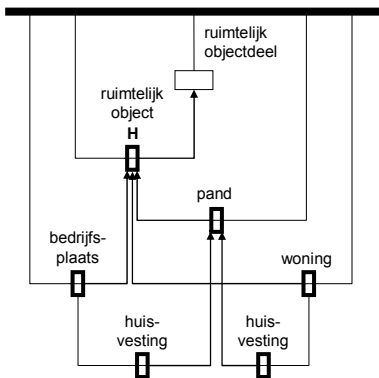
Het is extra opmerkelijk, zo niet alarmerend, voorzover dat vooralsnog ònverantwoorde bedrag van bijna één miljard euro nog niet genoeg zegt, dat dezelfde bewindspersoon verantwoordelijkheid is voor zowel de huurtoeslag, als ... de Basisregistratie Adressen en Gebouwen. Het lukt blijkbaar niet eens om administratief de belangen binnen één en hetzelfde ministerie te dienen. Wie zo’n registratie als BAG desondanks het predikaat ‘basis’ verleent, mist zicht op reële informatiebehoeften. Op die manier is dat extra hopeloos voor informatieverkeer op maatschappelijke schaal.

Als uitbreiding van figuur 1 hierboven schetst figuur 2 eveneens <bedrijfsplaats> als afgeleide verschijningsvorm van <ruimtelijk object>. Een alternatieve term voor bedrijfsplaats is natuurlijk werkplaats. Slechts wanneer een <bedrijfsplaats>, zeg maar, pandig is, bestaat voor <huisvesting> een dienovereenkomstige relatie.

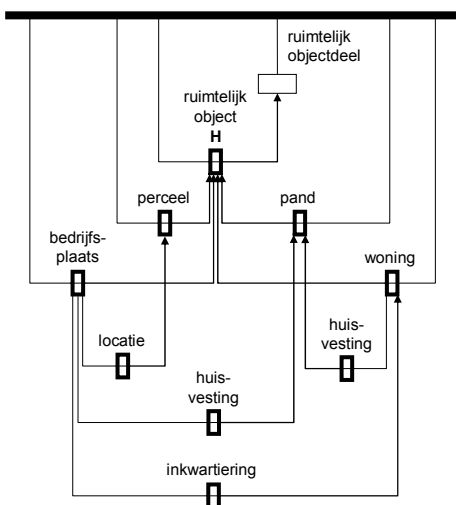
Een <bedrijfsplaats> kan echter ook een erf zijn, of een (recreatie)park enzovoort. In dergelijke gevallen vormt <locatie> een relatie van <bedrijfsplaats> met <perceel>, zoals figuur 3 laat zien.

Voorts kunnen onderlinge relaties tussen <woning> en <bedrijfsplaats> gelden. Een voorbeeld van wat in figuur 3 als <inkwartiering> uitgedrukt staat, is kantoor-aan-huis of, omgekeerd, een conciërgewoning in een kantoor- of schoolgebouw.

¹¹ Een aanwijzing dat de opstellers van *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* worstelden met dergelijke afwegingen lijkt de indeling van gebouw in vier objectsoorten. Daardoor verdween gebouw echter zelfs helemaal uit het model, waardoor dus een basiselement voor verbijzonderingen ontbreekt.

figuur 2: Anticiperen op structurele differentiatie van betekenissen.

figuur 3: Relationale diversiteit.

De verblijfsobjecten die *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* primair apart benoemt als ligplaats, respectievelijk standplaats komen in figuur 15 van *Stelselmatige semantiek door GBA* anders tot uitdrukking. In de eerste plaats kan aan een <registerperceel> als <bestemming> de waarde lig-, stand- of wat voor plaats toegekend zijn. Ten tweede geldt een waarde van het element <verplaatsbaarheid>. Daar geldt nog eerst <opstal> als relatie tussen <pand> en <perceel> en is <verplaatsbaarheid> dus vervolgens een eigenschap van <opstal>. Dus als het exemplaar in kwestie van <pand> een woonboot is, mag die boot slecht liggen als <opstal> van een <perceel> met ligplaats als <bestemming>. De consequentie van de opzet van BAG is, dat een woonboot die niet ‘ligt’ op een officiële ligplaats ... daar niet geregistreerd kan staan. De beperking tot wat bestuurlijk-wettelijk is toegestaan, is echter in tegenspraak met wat een basisregister moet bieden als infrastructurele voorziening voor maatschappelijk (informatie)verkeer. Dergelijke kritiek bevat ook *Stelselmatige semantiek door Suwinet*; zie daar paragraaf 9 voor opmerkingen over contraproductieve “idealisering van maatschappelijk verkeer.”¹²

¹² In de toelichting op het verband tussen de Basisregistratie Gebouwen en de Basisregistratie Adressen vertoont *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* een staaltje, neutraal gezegd, schaalbeperking. “Adressen die niet in de Basis Registratie Adressen voorkomen worden hiermee geacht officieel niet als zodanig te bestaan,” zo luidt het (p. 7). Want het gaat om, voilà cirkelredenering, “alle officiële adressen die binnen de Nederlandse overheid mogen worden gebruikt.” Het lijkt er echter sterk op dat wat telt als “officieel,” beperkt gehouden is tot de beleidsterreinen van ... volkshuisvesting en ruimtelijke ordening ... en dan nog niet eens dekkend. Zoals gezegd volgen uit de voorgestelde objectafbakening bijvoorbeeld geen adequate knooppunten voor eenduidige verbijzondering van huurinformatie. Verder doen adressen in andere landen er blijkbaar niet toe.

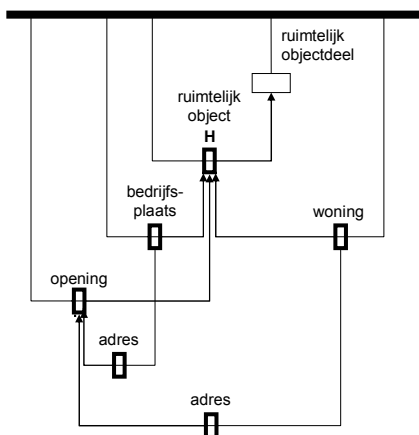
3. Opening van adressen

Volgens *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* geldt een adres (pp. 6-7)

als een vereenvoudigde officiële naamgeving van een beperkt aantal objecten. Officiële adressen kunnen alleen nog toegekend worden aan drie soorten (zogenaamde) adresseerbare objecttypen: verblijfsobjecten, ligplaatsen en standplaatsen. [...] Een adres is dus niet iets zelfstandigs met een eigen locatie [...], maar wordt aangemerkt als een eigenschap van één van deze drie objecttypen.

Deze beperking is illustratief voor de ontwerpbenadering, waarbij de variëteitbeheersing aangepast is aan (lees ook: beknot is door) de illusie van universele betekenis. Het bereik is simpelweg bepaald door wat haalbaar geacht wordt met voorgestelde definities. Het staat er ècht: de rest bestaat netzo officieel niet. Dat biedt natuurlijk geen realistisch fundament voor beheersing van maatschappelijk verkeer, dat immers inherent gevarieerder is. Daarbij heeft variëteit nogeens een open karakter; uitputtende, onveranderlijke opsomming is nu eenmaal (en dus ook andermaal) onmogelijk.

Figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door GBA* toont dat in precies tegenovergestelde (ontwerp)richting de reële ruimte voor variëteit valt te borgen. Daar geldt tevens <opening> als verschijningsvorm van <ruimtelijk object>. Vervolgens bepaalt een relatie tussen <opening> en <woning> een <adres>. Uitgaande van figuur 3 hierboven moet dan een vergelijkbare relatie kunnen bestaan tussen <opening> en <bedrijfsplaats>, in dat geval uiteraard slechts indien de <bedrijfsplaats> in kwestie via een <huisvesting> gerelateerd is aan een <pand> (netzoals een <woning> zo'n relatie met een <pand> kent). Hieronder toont figuur 4 de uitbreiding van figuur 3 volgens het adresstramien van figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door GBA*.

figuur 4: Specifieke connotaties van adres.

De verschijningsvorm <opening> vestigt een aanknopingspunt voor (verdere) relaties. Zo schetst figuur 4 dat <opening> in relatie met <woning> of <bedrijfsplaats> een <adres> oplevert. Figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door GBA* laat zien dat <opening> bijvoorbeeld ook aan <perceel> gerelateerd kan zijn; in dat geval is er sprake van <op-/afgang>. En voor <pand> geldt <opening> als <in-/uitgang>.

Het doet er hier overigens nog minder toe, of zo'n stelselmatig georiënteerd informatiemodel (al) precies klopt. Wat genoemde verbijzonderde relaties hoe dan ook benadrukken, is dat scherpe definities pas situationeel slagen. Een basisregistratie die dat in haar opzet ontkent, wakkert in het gunstigste geval stagnatie van informatieverkeer aan.

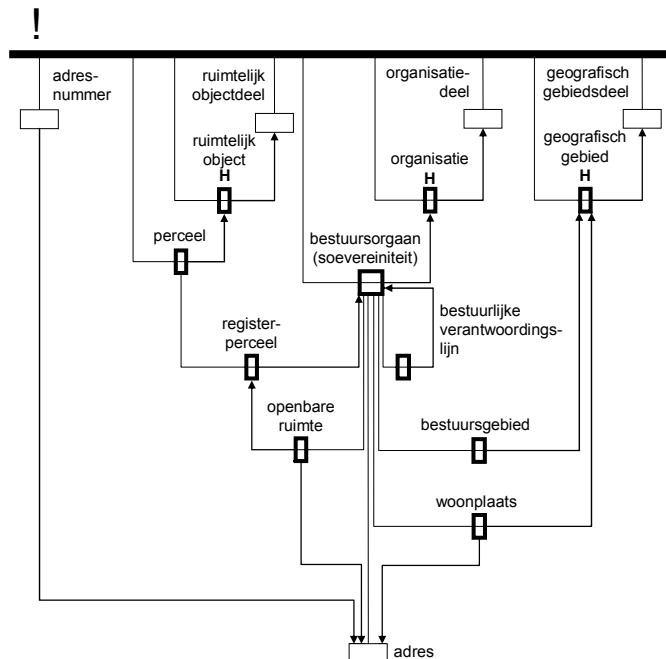
Voor de nadere modellering van adressen zoals ze in de basisregistratie ervoor bijgehouden moeten worden, biedt *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* geen uitsluit. Dat handboek is immers vooral aan gebouwen gewijd. Dergelijke informatie is wel beschikbaar

in, ondermeer, *Regeling Basis Registratie Adressen*.¹³ Voorspelbaar begint deze nota met een definitie (p. 5):

Een adres is een benaming, bestaande uit de naam van een openbare ruimte, een nummeraanduiding en een woonplaatsnaam, die door de gemeenteraad is toegekend aan een als zodanig aangewezen adresseerbaar object.

Zeker vanuit stelselmatig perspectief blijft het opmerkelijk om adresseerbaarheid volgens een vooraf bepaalde, strikte indeling te ontmoeten als feitelijk criterium voor erkenning als object.¹⁴ Afgaande op de aangehaalde definitie lijkt het er in elk geval op dat de samenstellende informatie-elementen voor een adres zijn: openbare ruimte, nummer en woonplaats. Dat klopt echter slechts zolang de strekking niet verder reikt dan wat tevens gedefinieerd staat, te weten de gemeenteraad in kwestie. De weg naar een stelselmatig houdbaar informatiemodel is daarom niet om die samenstellende elementen nòg weer universeler te proberen te vangen. Dat lukt immers nooit. Daarentegen moet die specifieke indeling expliciet gecontextualiseerd worden. Dat biedt pas de ruimte voor eventueel andere manieren van adressering.

Stelselmatige semantiek door Suwinet besteedt reeds uitgebreid aandacht aan <bestuursorgaan> als aanknopingspunt voor verdere verbijzonderingen. Daarop kan ook voor de voorgestelde adresindeling worden voortgeborduurd. Hieronder bevat figuur 5 daarom grotendeels figuur 15 van *Stelselmatige semantiek door Suwinet*.

figuur 5: (Ook) voor adressen is een apart, te weten onafhankelijk register onmogelijk.

In figuur 5 zijn <bestuursgebied> en <woonplaats> allebei afgeleid van <geografisch gebied>. Die opzet is afkomstig van figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door Suwinet*. In lijn met figuur 15 in *Stelselmatige semantiek door GBA* en daarop geënte modellen kunnen <bestuursgebied> en <woonplaats> ook van <registerperceel> afgeleid zijn. Die oefening in modelmatige abstractie en dus flexibiliteit-door-verdichting blijft hier achterwege. Overigens zitten er details vast aan nummering voor adressering. Die signaleert figuur 5 slechts met een uitroepteken boven de horizon. Voor stelselmatige hoofdlijnen zijn ze niet

¹³ Versie 4.0, ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, februari 2006.

¹⁴ Over administratief geleide vertekening schreef S. Raffel *Matters of Fact: A Sociological Inquiry* (Routledge and Kegan Paul, 1979). Zie ook *Sorting Things Out: Classification and its Consequences* (MIT Press, 1999) door G.C. Bowker en S.L. Star.

doorslaggevend.

Maar ... stelselmatig is ook het model volgens figuur 5 nog allerminst adequaat. Op die manier voldoet het ongetwijfeld voor intragemeentelijke administratieve bemoeienis, maar informatieverkeer op maatschappelijke schaal is ruimer. Moet voor adressering bijvoorbeeld ook het woonland niet expliciet bekend zijn?

4. Maatschappelijke verhoudingen

De kritiek op de basisregisters zoals voor personen (GBA), adressen en gebouwen (BAG) e.d. is wezenlijk, dat ze reeds tekortschieten om (Nederlandse) bestuurlijke verhoudingen te faciliteren, bevorderen enzovoort. Nota bene impliciet zijn betekenissen te éézijdig contextueel. Het helpt praktisch ook nooit om instellingen van medebewind wettelijk tot gebruik en terugmelding te dwingen.¹⁵ Daardoor verandert de inherente meerduidigheid op de relevante schaal natuurlijk niet, punt.

Zodra de opzet onderling mank gaat voor (Nederlandse) overheidsinstellingen door feitelijke ontkenning van reële bestuurlijke verhoudingen, staat mislukking op de ruimere schaal van maatschappelijke, dus inclusief internationale verhoudingen helemaal vast. Op dergelijke schaal is het idee van basisregistratie ronduit vals, in de zin van averechts, contraproductief e.d.

De verwarring valt te herleiden tot achterhaalde kennisleer. Volgens die opvatting, herleidbaar tot Plato en zijn vorm van ... vormen, geldt voor een begrip een positieve kernbetekenis. Als zodanig is kern synoniem met absoluut. Als het ware in de kern rust dus, althans volgens die kennisleer, de betekenis die voor het begrip in kwestie absoluut geldig is ... en blijft. Een andere uitdrukking ervoor is dat er wel degelijk een kernbetekenis bestaat en dat die contextvrij is. Wat een basisregistratie dan aan betekenis bijhoudt van een begrip annex object wordt geacht precies dat zgn contextvrije gedeelte te omvatten.

Ook *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* worstelt met die contextvrije vulling.

Voor wie er alert op is, springen daaruit de concessies aan dat ideaal in het oog. Desondanks wordt erin volhard. Dat gebeurt met wat neerkomt op bezweringen, zoals (p. 9):

Het is dan ook wenselijk om de definitie van een verblijfsobject in de richting van de praktijk uit te werken tot de registratie van uitsluitend zinvolle objecten.

Blijkbaar heerst een onomstreden gezag, dat bepaalt wat zinvol is. De toevoeging luidt, wat als zinvol voor de afnemers moet worden beschouwd.

Daar is de aanduiding "afnemers" veelbetekenend. Allereerst moet een deelnemer aan maatschappelijk verkeer erkenning verkrijgen als zo'n afnemer. Vervolgens krijgt de afnemer in kwestie zijn informatiebehoefte gestandaardiseerd wat de basisregistratie betreft. Maar hoe zinvol is een verblijfsobject onder de gestandaardiseerde voorwaarde van, zoals de definitie ervoor deels luidt (p. 6):

een eigen toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelte verkeersruimte en die onderwerp kan zijn van rechtshandelingen[?]

Nogmaals, contextvrije betekenis is een valse illusie onder omstandigheden van reële, het woord zegt het al, variëteit. Lees ook: inherent gevarieerde maatschappelijke verhoudingen.

Het uitgangspunt moet zelfs radicaal omgekeerd gelden voor zo beheersbaar mogelijk informatieverkeer. Concreet, praktisch: **betekenis is nooit, herhaal, nooit contextvrij.**

De enige kern die tegelijk samenhang borgt tussen de principieel contextuele, aldus nota bene gedifferentieerde betekenissen is daarom niet eveneens vol van enige betekenis, maar juist leég. Hierboven, in paragraaf 2, passeerde de noodzaak van de volkomen betekenisloze

¹⁵ Grondwettelijk is de voorwaarde reeds duidelijk gevestigd voor samenwerking tussen overheidslagen annex – instellingen. Nederland is een decentrale éénheidsstaat. Het is overbodig, dus zelfs verwarrend om zulke bestuurlijke verhouding nogeens extra met wet- en regelgeving te bepalen.

identificatie reeds de revue. Het idee van basisregistraties leidt stelselmatig in de verkeerde richting. Daarvoor komen daarentegen, nogmaals, het is even van axioma's wisselen, slechts in aanmerking allerkleinste basiselementen. Tot dusver in de reeks over stelselmatige semantiek zijn ondermeer <persoonsidentiteit>, <organisatiedeel> en <ruimtelijk objectdeel> als elementair gemodelleerd.

Informatiekunde volgens zo'n stelselmatig identiteitsscharnier¹⁶ vergt een regelrechte paradigmasprong. Wie de sprong niet waagt, blijft dus een paradigma toepassen dat weliswaar productief is voor beperkte, respectievelijk eenzijdige (gezags)verhoudingen met navenant kleinschalige informatievoorziening/-verkeer, maar geheid leidt tot mislukking op de schaal van betekenisvariëteit. Met het daarvoor achterhaalde paradigma is het aanmodderen, wat de afzet voor een geslaagde sprong blijkbaar ook steeds moeilijker maakt.¹⁷

Met de aanname van stelselmatig identiteitsscharnier voor samenhangende verschillen is (ook) de sprong van kritiek naar opbouwende bijdragen gemaakt. Hierboven, over context gesproken, geldt de term paradigma overigens in wetenschapsfilosofische betekenis. Zo lastig is die sprong dus. Hoewel mislukkingen aantoonbaar zijn, wordt het stevast nog als "onwelkome boodschap" opgevat dat ze vooral zijn te wijten aan het achterhaalde paradigma.¹⁸ Zolang daar geen beweging in zit, kan het nieuwe paradigma zelfs rekenen op angstige behandeling als ongewenste vreemdeling.

Zoals de term paradigma eveneens aangeeft, valt de afstand slechts met één sprong te overbruggen. Pas vanuit het nieuwe paradigma is herkenbaar dat juist bestaande voorzieningen langer beheersbaar in gebruik kunnen blijven. Want op ruimere schaal krijgen ze 'hun' passende plaats. Wie volhardt in het achterhaalde paradigma neemt dus zelfs (veel) groter risico met continuïteit.

Het is een valkuil om te verwachten dat het nieuwe paradigma volgens het oude paradigma verklaarbaar is, begrijpelijk gemaakt moet worden.¹⁹ Dat kan nu eenmaal niet, omdat het een

¹⁶ Zie ook paragraaf 23 in *Ontology for interdependency: steps to an ecology of information management* (Pieter Wisse, in: PrimaVera, working paper 2007-05, Universiteit van Amsterdam, 2007): "An interdependent identity is characterized by, say, a singular emptiness in support of the multiple fullness of its object. As far as such separation of concerns is ... concerned, it might be compared to a hinge which allows, by pretending to be neither in any way, a door not to be a wall, vice versa. An ontology of object independency necessarily struggles with identity, usually identifying object-as-whole with (its) identity. Within a single situation, such identification still makes perfect sense. Across situations, however, it invariably leads to inconsistency. In an ontology of interdependency, the concept of identity (an arbitrarily chosen link, only) has changed into more or less the opposite of what it means in an ontology of independency (equivalent with object). [...] Open interdependency requires especially a concept of identity to match. The requisite variety at the scale of open interdependency is facilitated by radically reduced identities serving to differentiate between situational behaviors for objects, yet allowing for their integration. Identity and difference(s) are thus reconciled."

¹⁷ De Nederlandse basisregistraties zijn niet de enige veranderingen op doodlopend spoor. Het achterhaalde kernbegrip voor betekenis is bijvoorbeeld ook karakteristiek voor standaardisatie onder de noemer van core components. Voor de gerichte kritiek van de auteur, zie *How so-called core components are missing the point* (september 2007, gepubliceerd op www.wisse.cc).

¹⁸ De hardnekkigheid van ontkenning beschrijven A.J.F. Köbben en H. Tromp bijna komisch, als het niet zo tragisch was, in *De onwelkome boodschap, of hoe de vrijheid van wetenschap bedreigd wordt* (Mets, 1999).

¹⁹ Illustratief is ondermeer het nog gebruikelijke commentaar op metapatroon "dat het toch ook met UML zou moeten kunnen." Nee, de auteur ziet niet hoe dat ooit lukt met de huidige versie van de Unified Modeling Language. Anders zou hijzelf allang, en graag, die verschijningsvorm voor metapatroon hebben voorgesteld. De axioma's voor UML zijn echter schraler. Ze vertegenwoordigen nog het oude informatiekundige paradigma en voorzien daarom niet in contextuele verbijzonderingen, laat staan met behoud van samenhang daartussen. Kortom, UML lijdt aan een stelselmatig tekort.

Natuurlijk kan (ook) UML worden teruggebracht tot punt en lijn als de primaire constructie-elementen. Wiskundig valt dat onder grafentheorie (Engels: graph theory). Dankzij de axioma's van metapatroon valt met dergelijke punten en lijnen stelselmatige betekenisordening te modelleren. Die versie van UML is echter feitelijk

ander **paradigma** betreft.

Uit besef van het communicatieve dilemma volgt dat de afleveringen in de reeks over stelselmatige semantiek géén concessies doen aan ... stelselmatigheid. Dat houdt inderdaad in, dat juist deze notities óngeschikt zijn voor populaire voorlichting. Daarvoor zijn ze dus ook niet bedoeld.

Misschien helpt een vergelijking. Stel dat een gemeente overweegt een brug te laten aanleggen als oeververbinding tussen stadsdelen die door een rivier gescheiden zijn. Is het redelijk om van de wethouder, gemeenteraadsleden e.d. te verwachten dat zij de documentatie met het constructieve ontwerp begrijpen? Nee, zo werkt het niet. Maar stel dat er reeds diverse pogingen tot aanleg gedaan zijn. Steeds stortte de brug in zelfs voordat zij voltooid was. Dan komt er een ontwerper die een andere methode propageert. Gelet op diverse mislukkingen lijkt er alle reden te bestaan om het eens anders aan te pakken. Extra zenuwachtig kan de wethouder zich wél buigen over de nieuwe documentatie. Die keurt hij af, omdat hij die niet begrijpt. Maar naar die eerdere documentatie keek z/hij ongetwijfeld niet eens. Het zoveelste ontwerp volgens die oude methode keurt hij echter netzo ongezien goed. Dat is qua bestuurlijk gedrag wellicht begrijpelijk, maar daardoor kunnen oplossingen voor echte problemen uitblijven.

Kort en goed gaat het om vertrouwen. Hoe kan de besluitvormer erop vertrouwen dat het nieuwe paradigma wél deugt? Dat is inderdaad een open vraag zolang het nieuwe paradigma nog zo ... nieuw is, dat er nog geen erkende discipline voor bestaat. Dat vergt nu eenmaal tijd. Het zou echter nóg langer duren, wanneer het nieuwe paradigma van zgn civiele informatiekunde acceptatie zoekt onder de noemer van het oude paradigma. De reeks over stelselmatige semantiek wil die valkuil vermijden.

Natuurlijk zijn bestuurders e.d. van harte uitgenodigd om kennis te nemen van deze reeks afleveringen. Ze kunnen echter met andere communicatiemiddelen effectiever erop gewezen worden dat moderne maatschappelijke verhoudingen een andere infrastructuur voor informatieverkeer vergen.

5. (Geo)metrie

Na bovenstaand intermezzo over maatschappelijke verhoudingen en paradigma met passende variëteit richt de aandacht zich hier wederom concreet op analyse naar aanleiding van *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie*. Voor de basisregistratie geldt geometrie als eigenschap van pand, respectievelijk verblijfsobject. Dienovereenkomstig zijn voorschriften voor de meting bepaald.

Er bestaan diverse, zeg maar, meetmethoden. Dat is aardig vergelijkbaar met wat telt voor tijdmeting. Dat was in *Stelselmatige semantiek door GBA*, zie daar figuren 7 en 9, aanleiding voor expliciete vermelding van <kalender>.

Volgens *Objectenhandboek Basis Gebouwen Registratie* geldt geometrische plaatsbepaling voor zowel pand, als verblijfsobject. De modellering hier heeft echter een algemener, nota bene dus leger (lees ook: betekenislozer) knooppunt ingevoerd, te weten <ruimtelijk object>.

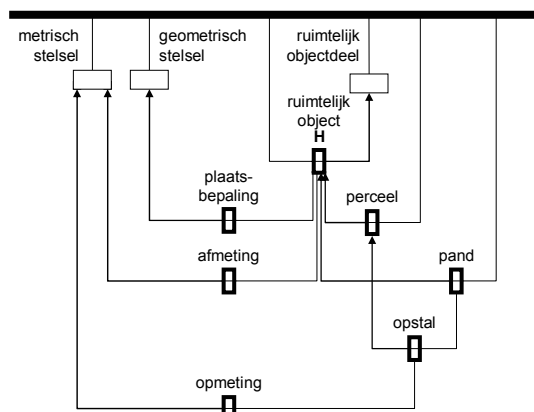
... metapatroon. Ofwel, een tautologie. Dus, ja, de eventuele metapatroonversie van UML komt functioneel met metapatroon overeen.

Een vergelijkbare redenering geldt voor Topic Maps, Object-Role Modeling en dergelijke. Dergelijke methoden zijn óngeschikt voor stelselschaal/civiele informatiekunde. Wie anders beweert, moet dat vroeg of laat met een publicatie deugdelijk staven. Nogmaals, de auteur meent met argumenten ontleend aan de Wet van Passende Variëteit (W.R. Ashby), dat de huidige versie van UML enzovoort niet de uitdrukkingmogelijkheden, laat staan uitdrukkingkracht biedt van metapatroon.

Als zodanig staat het, inderdaad, woordspeling, nog niet vast. Is <ruimtelijk object> synoniem met materieel object? Die vraag blijft hier nog open.²⁰

Een auto, nee, hier is een woonboot geschikter als voorbeeld. Dus een woonboot heeft als roerend goed geen duurzame geometrische plaatsbepaling, althans, een dergelijk <ruimtelijk object> blijft verplaatsbaar. Zeg maar, op zichzelf is elk roerend goed per definitie géén geometrisch object. Een metrisch object is het natuurlijk altijd wèl, in de zin dat materialiteit met ruimtelijke afmetingen gepaard gaat.

Wat betreft de woonboot, als <opstal> van dienovereenkomstig <pand> voldoet vervolgens een relatieve plaatsbepaling. Op basis van de geometrische plaatsbepaling van <ruimtelijk object> waarvan <perceel> afgeleid is, kan eventueel van de afmetingen van de woonboot in kwestie zijn geometrische plaatsbepaling worden herleid. Figuur 6 schetst de algemene(re) opzet voor (geo)metrie. Overigens is geo- natuurlijk ook maar weer een situationele aanduiding ...

figuur 6: Vroege verbijzonderingen faciliteren latere eenduidige combinaties.

6. Allemaal organisatorische verschijningsvormen

Het is eigenlijk al teveel gezegd dat de beoogde basisregistraties die tot dusver de revue passeerden in de reeks over stelselmatige semantiek, aan een weeffout lijden. Want oriëntatie ontbreekt zelfs principieel op onderlinge verwevenheid, zeg dus ook maar stelselmatigheid, laat staan op erkenning van reële verhoudingen in/voor maatschappelijk verkeer. Dat tekort vertoont helaas ook het Basisregistratie Ondernemingen en Rechtspersonen (BOR). Voor kritiek, respectievelijk aanleiding tot stelselmatig opbouwend herontwerp is *Handelsregisterwet 2007* geraadpleegd.²¹

Het basale manco is dat, zoals letterlijk de titel luidt van het tweede wetshoofdstuk, “het handelsregister” als normatief geldt. Het ondernemingsbegrip is te eng bemeten. In *Stelselmatige semantiek door Suwinet* verschijnt <onderneming> reeds. Dat gebeurt, zie daar paragraaf 30 met figuur 34, omdat eventueel bedrijfseigendom moet worden opgegeven bij de aanvraag van een uitkering. Maar <onderneming> vormt géén basiselement. Als knooppunt volgens stelselmatigheid is <onderneming> opgevat als verschijningsvorm, dus

²⁰ Open? Nagenoeg willekeurige materiële objecten kunnen voorzien zijn van een zgn tag voor radio-frequency identification (rfid). Daaruit volgt stelselmatig, het is niet anders, dat minstens die tags per exemplaar van elkaar onderscheiden moeten zijn. Als dat geen onderwerp is, dat betrokken moet zijn bij de regeling van informatieverkeer in het publiek domein ...

²¹ In: *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden*, jaargang 2007, nr 153.

afgeleid van <organisatie>. Dankzij <organisatie> als expliciet elementair element²² kunnen allerlei contextuele verbijzonderingen ervan (lees dus ook: verschijningsvormen) tegelijk samenhangend zijn. Nader beschouwd is <onderneming> dus ‘ook maar’ een éénduidig verbijzonderde verschijningsvorm van <organisatie>. De opsomming van contextuele verbijzonderingen/verschijningsvormen die alleen al *Stelselmatige semantiek door Suwinet* telt, luidt in volgorde van opkomst:

- soevereiniteit
- registerorganisatie
- personenhuishouding
- vermogenstoetser
- registervermogenstoetser
- opleidingsinstituut
- registeropleidingsinstituut
- bestuursorgaan
- (burgerlijk) partnerschap
- inkomenstoetser
- registerinkomenstoetser
- verzekeraar ziektekosten
- registerverzekeraar
- normalisatie-instituut
- arbeidsbemiddelaar
- beroepsinstantie
- organisatorische werkgever
- uitkeringsinstantie
- onderneming (sic!)
- organisatorische vacaturehouder.

Hierboven in figuur 5 is daarvan bestuursorgaan/soevereiniteit opgenomen. In *Stelselmatige semantiek door GBA* verschijnen acht (!) van deze verschijningsvormen óók. Daarin komt de ‘winst’ van stelselmatigheid al meteen tot uitdrukking. Toevoeging van slechts twee (!) verschijningsvormen van <organisatie> bleek daar genoeg voor stelselmatig herontwerp:

- registerhouder
- standhouder.

In stelselmatige betekenisordering volgens metapatroon gelden gedragingen door verschillende verschijningsvormen principieel als disjunct. Zo werkt die formele modelleermethode nu eenmaal en anders niet! Met andere woorden, overlapping van gedrag in verschillende situaties is nihil.

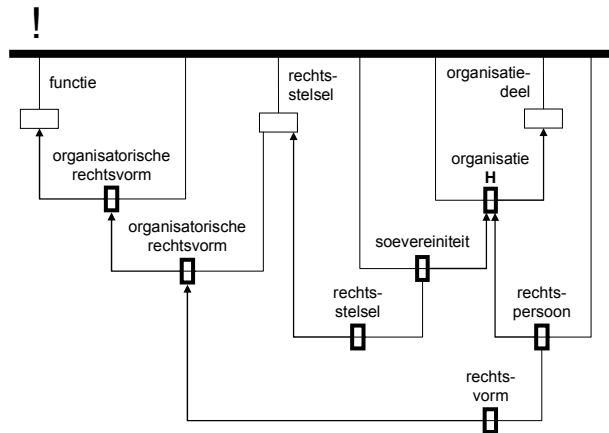
Voor stelselmatig herontwerp naar aanleiding van BOR ligt handhaving van <organisatie> als basiselement voor de hand.

Allereerst werkt stelselmatig gezien de beperking tot Nederland belemmerend. Op internationale schaal zijn er, hier in leken termen aangegeven, diverse <rechtsstelsel>s. Voor een <soevereiniteit> geldt een specifiek <rechtsstelsel> waarbinnen dan dienovereenkomstige <rechtsvorm>en erkend zijn. Voor een aparte <organisatie> geldt dan dat zij <rechtspersoon> volgens een bepaalde <rechtsvorm> is. Figuur 7 schetst een overzicht.

Wellicht schiet figuur 7 te ver door in abstractie. Zoals hierboven in paragraaf 2 reeds aan overwegingen behandeld is, gaat het erom of de informatie behorend bij de soort

²² Hier voldoet deze weergave korthedshalve. Modelmatig is <organisatiedeel> als elementair aangenomen, met <organisatie> als hiërarchische samenstelling van één of meer van zulke <organisatiede(e)|>en.

<rechtsvorm> van een <rechtspersoon> een afwijkende structuur vertoont. Zo ja, dan moet het informatiemodel daarvoor een concreet aanknopingspunt bieden. Overigens is kans op houdbare abstractie natuurlijk groter, het klinkt wat paradoxaal, naarmate de relevante context specifiek is.

figuur 7: Rechtspersonen in de wijde wereld.

7. Netwerk, dus alsmaar relaties

Zicht op <rechtspersoon> blijkt volgens *Handelsregisterwet 2007* voorwaarde voor de inschrijving van <onderneming>. Want het criterium voor wat daarin als <onderneming> telt, laat zich als eigenaarschap samenvatten. Zij bestaat, omdat zij “toebehoort.” Dat zal ongetwijfeld met formele aansprakelijkheid te maken hebben (waardoor voortijdige verklontering de ruimte voor informatieverkeer op voorhand beperkt).

In leden a, c en d van artikel 5 van *Handelsregisterwet 2007* is als eigenaar (vooral) een <rechtspersoon> met allerlei mogelijke <rechtsvorm> bedoeld. Volgens lid b kan de eigenaar een “natuurlijk persoon” zijn. Maar volgens lid e van genoemd artikel komt overigens een ander dan genoemd in onderdeel a tot en met d ook als eigenaar in aanmerking.

Juist die, zeg maar, ontsnappingsclausule bevestigt dat <rechtspersoon> en <onderneming> expliciet òntknoopt moeten zijn. Vergelijkbaar apart zoals gebeurt met <onderneming>, geldt dan bijvoorbeeld <kerkgenootschap> als verschijningsvorm van <organisatie>. Daar is *Handelsregisterwet 2007* nog niet uit, zoals blijkt uit artikel 6, lid 3:

Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald op welke wijze de organisatie waarvan een of meer kerkgenootschappen deel uitmaken, wordt ingeschreven in het handelsregister en tevens kan worden bepaald of en in hoeverre zelfstandige onderdelen of lichamen waarin zij zijn verenigd moeten worden ingeschreven in het handelsregister.

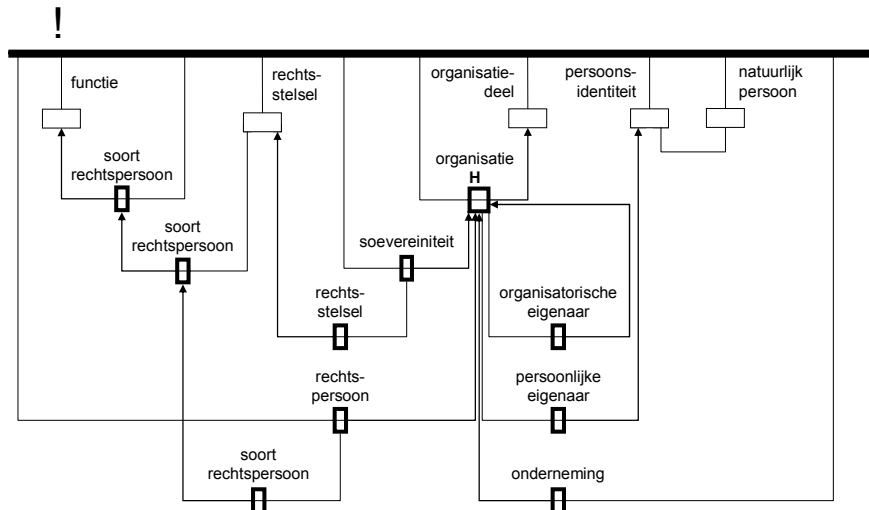
Wat gemakshalve als uitzondering in een opsomming vermeld staat, moet tòch stelselmatig kloppen. Opnieuw lukt dat dankzij <organisatie> als basis- annex schakelelement. Dan is het algemener een kwestie van eigendom van <organisatie>, waarvan de eigenaar een (andere) <organisatie> en/of een “natuurlijk persoon” is.

Met het oog op stelselmatige variëteit (zoals hiervoor toegelicht in *Stelselmatige semantiek door Suwinet*; zie daar paragraaf 9) verdient het de voorkeur om <persoonsidentiteit> voor eigenaarschap in aanmerking te laten komen. Op haar beurt kent <persoonsidentiteit>, althans indien bekend, een relatie met <natuurlijk persoon>. Via vergelijkbaar trapsgewijze relaties is de <rechtspersoon> van de <organisatie> geregistreerd; zie figuur 8.

Met wat vanuit stelselmatig perspectief een contraproductief handigheidje blijkt, probeert *Handelsregisterwet 2007* met artikel 7 kortsluiting in het register te faciliteren:

Indien aan een rechtspersoon als bedoeld in artikel 6 een onderneming toebehoort die als zodanig overeenkomstig artikel 5 moet worden ingeschreven, geldt de inschrijving van de onderneming tevens als inschrijving van de rechtspersoon.

Op stelselschaal leidt dergelijke contextuele vermenging onherroepelijk tot verwarring. De flexibiliteit volgens figuur 8 is zelfs voor *Handelsregisterwet 2007* overigens geen overbodige luxe. Artikel 8 stelt feitelijk dat het geheel open is, wat telt als <rechtspersoon>, respectievelijk <onderneming>. Gelet op de beperkende aanname is dat een verstandige verruiming. Informatiekundig gezien vergt dat modellering zoals hier geschetst.

figuur 8: Persoonlijk en organisatorisch als elementaire indeling.

Enkele volgende artikelen van *Handelsregisterwet 2007* behandelen welke informatie het handelsregister bevat over een onderneming. Maar bijvoorbeeld over de natuurlijk persoon aan wie een onderneming toebehoort, behoeft helemaal geen informatie in dat register te staan ... op een enkele verwijzing na. Zoals in *Stelselmatige semantiek door GBA* de persoonslijst grondig ontleed is, geldt dat uiteraard netzo voor BOR. Dus ook zgn vestigingen horen in elk geval conceptueel niet onder die noemer. Optimaal is (slechts) de verwijzing naar <huisvesting>. Zo'n relatie schept à la metapatroon wederom een specifieke context, waarbinnen dienovereenkomstige informatie eenduidig opgenomen kan zijn. Dát is dus de plaats voor vermelding of de <huisvesting> in kwestie een hoofdvestiging of wat dan ook betreft.

Ook post- en bezoekadres, als het goed is staat dat allemaal elders uitgewerkt en is beschikbaar dankzij stelselmatig verband (en mits toereikende autorisatie geldt). Dergelijke nadere informatie krijgt dankzij gerichte relaties allemaal een eenduidige positie in het gehele stelsel voor informatieverkeer. Hoe dat per informatie-element precies uitpakt, valt buiten het bestek van deze oriënterende notitie.

Daarentegen doet *Handelsregisterwet 2007* het voorkomen, alsof het handelsregister — hardnekkig blijft die term gehanteerd voor wat mede daardoor feitelijk géén basisregistratie is — een zelfvoorzienend informatiesysteem is. Met stelselmatigheid is dat een achterhaalde opzet. Of een informatieverzameling nu register, dossier of wat dan ook heet, de basale denkfout bestaat eruit om haar elementen a priori èn universeel geldig te bepalen. Dat is op de schaal van wezenlijk pluralisme echter principieel onmogelijk. Zie daarover onder de noemer dossier ondermeer paragraaf 4 in *Stelselmatige semantiek door Suwinet*. Vervang dossier door handelsregister en dan geldt dus dat “Door flexibele, betrouwbare voorzieningen voor autorisatie is elk dossier een resultante.”

Idealiter vormt de digitale technologie en hoe daarmee betekenisordening beheersbaar is, géén belemmering voor maatschappijvisie en zo door tot en met praktische infrastructuur voor maatschappelijk verkeer. In omgekeerde richting kan een betrouwbare methode voor variëteitbeheersing met behulp van digitale technologie eenduidigheid van ondermeer wet- en regelgeving faciliteren. Bijvoorbeeld *Handelsregisterwet 2007* is nodeloos vaag. Indien voorafgaand met metapatroon een informatiemodel opgesteld zou zijn, had die Wet zowel specifiekere als algemener kunnen zijn.

over de auteur

Dr ir Pieter Wisse (www.wisse.cc) is informatiekundig ontwerper en directeur van Information Dynamics, ontwerpbureau voor civiele informatiekunde. Hij ontwikkelde met Metapatroon een methode voor stelselmatige betekenisordening volgens verbijzondering naar context en tijd. Pieter studeerde wiskunde en bestuurlijke informatievoorziening (TU Delft) en promoveerde op semiotische ontologie (Universiteit van Amsterdam). Hij is eveneens research fellow bij het PrimaVera onderzoeksprogramma in informatiemanagement.